

YETKİLENDİRME KOŞULLARINDAN MUAF TUTULACAK RADYASYON KAYNAKLARINA İLİŞKİN KILAVUZ

RSGD-KLV-017

TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU

İÇİNDEKİLER

1. KILAVUZUN AMACI	1
2. GİRİŞ	1
3. MUAFİYET	2
3.1. Muaf Radyasyon Kaynakları	2
3.1.1. Muaf radyoaktif kaynaklar ve radyoaktif kaynak içeren cihazlar	2
3.1.2. Radyoaktif kaynak içermeyen muaf cihazlar	2
3.2. Muaf Tutulabilecek Radyasyon Kaynakları	2
4. MUAF RADYASYON KAYNAKLARININ BİLDİRİM VE İZİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ.....	3
4.1. İthal-İhraç İzni Alma Yükümlülüğü	3
4.2. Bildirim Yükümlülüğü	3
4.2.1. Radyoaktif kaynakların bildirimini	3
4.2.2. Radyoaktif kaynak içeren cihaz/düzeneklerin bildirimini	3
5. MUAFİYET BAŞVURUSU VE BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	3
5.1. Muafiyet Başvurusu	4
6. MUAFİYET SINIRLARI İÇİNDE OLDUĞU HALDE İZİN VERİLMİYEN MADDELER	4

1. KILAVUZUN AMACI

Bu kılavuz; x-ışını üreten veya radyoaktif kaynak içeren cihazlar ile radyoaktif kaynakların Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan (TAEK) yetki (izin, lisans vb.) alınmasına yönelik muafiyetine ilişkin koşullar ve ilgili prosedürler hakkında yol göstermesi amacıyla hazırlanmıştır.

2. GİRİŞ

2690 sayılı Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanunu ve bu Kanuna dayanarak yayımlanmış olan Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği hükümleri uyarınca iyonlaştırıcı radyasyon kaynaklarının bulundurulması, kullanılması, alınması, satılması, imal, ithal veya ihraç edilmesi, taşınması veya depolanması için TAEK'ten lisans alınması gerekmektedir.

Radyasyon kaynaklarının lisanslamasında; belirli niteliklere sahip ve yetkili kişilerin sorumluluğunda radyasyon kaynaklarının emniyetinin ve radyasyon güvenliğinin sağlanması esastır. Radyasyon kaynaklarının kullanımından vazgeçilmesi halinde ise yine bu kişilerin sorumluluğunda yurtdışına gönderilmesi, radyoaktif atık tesisine veya TAEK tarafından uygun görülen başka bir kuruluşa teslim edilmesi sağlanmalıdır. Bu koşullara riayet edilmesi neticesinde halkın ve çalışanların maruz kalabileceği radyasyon dozunun mümkün olduğunca az seviyede tutulması sağlanmış olur.

Bu koşullara uyulmaksızın; radyasyon kaynaklarının yetkisiz ve eğitimsiz kişiler tarafından kullanılması veya bu kişilerin eline geçmesi halinde ise kişilerin ve çevresinde bulunanların radyasyondan zarar görmeleri muhtemeldir.

Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde bildirilen koşullarda x-ışını üreten veya radyoaktif madde içeren cihazların ve radyoaktif kaynakların depolanması, bulundurulması, kullanılması ve bu kaynaklarla çalışılabilmesi, TAEK'e bildirim yükümlülüğü ve TAEK tarafından toplam miktara sınır koyma hakkı saklı kalmak kaydıyla yetkilendirme koşullarından (izin ve lisanslamadan) muaf tutulabilmektedir.

3. MUAFİYET

3.1. Muaf Radyasyon Kaynakları

3.1.1. Muaf radyoaktif kaynaklar ve radyoaktif kaynak içeren cihazlar

Aktivite miktarı ve radyoaktivite konsantrasyonu, Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin Ek-1 tablosunda belirtilen sınır değerlerini aşmayan radyoaktif kaynaklar TAEK'e bildirim yapılmak suretiyle lisanslamadan muaftır.

3.1.2. Radyoaktif kaynak içermeyen muaf cihazlar

- Normal çalışma koşullarında yüzeyinden 10 cm uzaklıktaki herhangi bir noktada doz hızı 1 $\mu\text{Sv/h}$ (0.1 mrem/h) değerini aşmayan, görüntü veren (televizyon, monitör gibi) katot ışını tüpler,
- 30 kV'un altında gerilimle çalışan diğer elektrikli cihazlar

TAEK'e bildirimden ve lisanslamadan muaftır.

3.2. Muaf Tutulabilecek Radyasyon Kaynakları

Aktivite miktarı ve radyoaktivite konsantrasyonu Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin Ek-1 tablosunda belirtilen sınır değerlerin üzerinde olan radyasyon kaynaklarını içeren cihazlar ve 30 kV'un üzerinde gerilimle çalışan cihazlar (x-ışını üreten analiz cihazları, güvenlik amaçlı kaçak madde analizinde kullanılan el dedektörleri vb.) TAEK'e bildirim takiben;

- Kullanımın faydası açısından gerekçelendirilmiş olması,
- Normal çalışma koşullarında, cihaz yüzeyinden 10 cm uzaklıktaki herhangi bir noktadaki doz hızının 1 $\mu\text{Sv/h}$ (0.1 mrem/h) değerini aşmaması,
- Radyoaktif kaynağın herhangi bir sızıntı ve bulaşma oluşturmamasına karşı etkin bir şekilde korunmasının sağlanmış olması,
- Kaynakla çalışan kişilerin hiçbir şekilde radyasyon görevlisi olarak sınıflandırılmayacağı ve halkın bu uygulama veya faaliyetten alabileceği en yüksek dozun yılda 10 μSv 'i geçmeyeceğinin gösterilmesi

şartlarını sağlayan cihaz/düzenekler TAEK tarafından yapılacak değerlendirme sonucunda **lisanslamadan muaf tutulabilirler.**

Bu değerlendirmede, Avrupa Birliği Müktesebatına uyum çalışmaları çerçevesinde iyonlaştırıcı radyasyon kaynaklarının kullanımına ilişkin faaliyetler sırasında birey, toplum ve çevrenin iyonlaştırıcı radyasyonun zararlı etkilerinden korunmasına yönelik ilkeleri belirleyen 5 Aralık 2013 tarihli ve 2013/59/Euratom sayılı Direktifi (Concil Directive 2013/59/EURATOM of Laying Down Basic Safety Standards for Protection Against the Dangers Arising from Exposure to Ionising Radiation) ile paralellik sağlanması çerçevesinde, elektrikli cihazlar için ilgili yetkili kuruluş tarafından onaylanmış bir belge (tip onayı) ile yukarıdaki hususların sağlandığının gösterilmesi göz önünde bulundurulur.

4. MUAF RADYASYON KAYNAKLARININ BİLDİRİM VE İZİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ

4.1. İthal-İhraç İzni Alma Yükümlülüğü

Radyoaktif kaynaklar ve radyoaktif kaynak içeren cihazlar lisanslamadan muaf tutulmuş olsa dahi, bu kaynakların yurda girişi veya yurtdışına çıkışı için, kuruluşların TAEK'ten izin alması zorunludur.

Ayrıca bir radyoaktif kaynak lisanslamadan muaf tutulmuş olsa dahi; toplu olarak ithalat ve karayolu ile taşınmasında, toplam miktara sınır konulabilir veya taşımaya ilişkin lisans almış kuruluşlar tarafından taşımının yapılması istenebilir.

Radyoaktif kaynak içermeyen radyasyon kaynaklarının ithalatı ve taşınmasında TAEK'den izin alınmaz.

4.2. Bildirim Yükümlülüğü

Madde 3.1.2'de bildirilen cihazlar hariç, lisanslama hükümlerinden muaf tutulan radyasyon kaynaklarını kullanacak veya bulunduracak kuruluşların, TAEK'e bildirimde bulunması zorunludur.

Ayrıca, söz konusu kuruluşlar muaf radyasyon kaynaklarının satışı/deviri, taşınması, hurdaya ayrılması vb. durumlarda da Kurumumuza yazılı olarak bildirimde bulunmalıdır.

4.2.1. Radyoaktif kaynakların bildirim

- <http://www.taek.gov.tr> internet sayfasında yer alan uygulamaya özgü lisans başvuru formunun (kuruluş unvanı, adres, radyoaktif kaynaklar ve yetkili kişi bölümleri eksiksiz doldurulmuş ve yetkili/sorumlu kişiler tarafından imzalanmış),
- Radyoaktif kaynak sertifikası suretinin

kuruluşun güncel unvan/adres bilgilerinin belirtildiği ve yetkili kişilerce imzalı bir dilekçe ile birlikte TAEK'e gönderilmesi gerekmektedir.

4.2.2. Radyoaktif kaynak içeren cihaz/düzeneklerin bildirim

- <http://www.taek.gov.tr> internet sayfasında yer alan uygulamaya özgü lisans başvuru formunun (kuruluş unvanı, adres, cihaz-radyoaktif kaynak ve yetkili kişi bölümleri eksiksiz doldurulmuş ve yetkili/sorumlu kişiler tarafından imzalanmış),
- Radyoaktif kaynak sertifikası suretinin

kuruluşun güncel unvan/adres bilgilerinin belirtildiği ve yetkili kişilerce imzalı bir dilekçe ile birlikte TAEK'e gönderilmesi gerekmektedir.

5. MUAFİYET BAŞVURUSU VE BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Radyasyon Güvenliği mevzuatında muaf olarak belirtilmemiş veya TAEK internet sayfasında muaf olduğu duyurulmamış, ancak muaf olabileceği düşünülen radyasyon kaynakları için; kuruluşlar tarafından aşağıdaki bilgi ve belgeler ile başvuruda bulunulması akabinde yapılacak değerlendirme sonucu TAEK tarafından uygun görülmesi halinde, söz konusu radyasyon kaynağı lisanslamadan muaf tutulabilir.

5.1. Muafiyet Başvurusu

Cihazı kullanacak kuruluşların; güncel unvan/adres, cihaz marka/model/seri no, kuruluş yetkilisi/sorumlu kişilerin ad/soyad/iletişim bilgilerinin yer aldığı ve bu kişiler tarafından imzalı dilekçe ile birlikte;

- <http://www.taek.gov.tr> internet sayfasında yer alan uygulamaya özgü lisans başvuru formunun (kuruluş unvanı, adres, cihaz-radyoaktif kaynak ve yetkili kişi bölümleri eksiksiz doldurulmuş ve yetkili/sorumlu kişiler tarafından imzalanmış),
- "Cihazın lisanslanmasının gerekmediğine veya lisanslamadan muaf tutulduğuna dair" cihazın üretici ülkesi yetkili kuruluşlarınca düzenlenmiş resmi belge suretinin (örn: Almanya, BfS kuruluşunun cihaz için düzenlediği "tip onay belgesi"),
- Cihaza ilişkin teknik bilgilerin (maksimum gerilim, akım, cihaz fiziki yapısı, kullanım amacı vb.) yer aldığı kataloğun

gönderilmesi halinde muafiyet başvuruları değerlendirilir.

Muafiyet başvurularının değerlendirmesi sonucu; muafiyete ilişkin nihai karar TAEK tarafından kuruluşlara bildirilir. Muaf olarak değerlendirilen radyasyon kaynaklarına ait bilgiler (marka/model vb.) önceden muafiyet verilen cihazların ilan edildiği TAEK internet sayfasında yer alan tabloya eklenir.

6. MUAFİYET SINIRLARI İÇİNDE OLDUĞU HALDE İZİN VERİLMİYEN MADDELER

Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin 5 inci maddesindeki muafiyet sınırları içerisinde bulunsalar dahi, radyoaktif madde içeren oyuncaklar, kırtasiye malzemeleri, giysiler, kozmetikler, ev eşyaları ve benzeri tüketici malzemelerinin ithali, ihracı, imali, bulundurulması, kullanılması ve depolanması yasaktır. Aksi takdirde Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin 75 inci maddesi hükümleri uygulanır.